

KAYNAK

BALIKESİR HALKEVİ

İÇİNDEKİLER

<i>Halkevleri</i>	<i>Kemal Demiray</i>
<i>Osmanlı Türklerinin Rumeli Geçişi</i>	<i>Ekrem Çavuldur</i>
<i>Akşam (Şiir)</i>	<i>Ali Özeller</i>
<i>Öz vatanım için (Şiir)</i>	<i>İ. Hakkı Akay</i>
<i>Karasi oğlu İmir vakfı</i>	<i>K. Kâni Akpınarlı</i>
<i>Vazife — Polis</i>	<i>Avni Güler</i>
<i>Ömrümün Baharı (Şiir)</i>	<i>Ali Arseven</i>
<i>Enler (Şiir)</i>	<i>Avni Güler</i>
<i>Dönüş</i>	<i>Faliha Işın</i>
<i>Hatıra</i>	<i>M. Yalçiner</i>
<i>Bir kaçak yakalandı</i>	<i>Ahmet Vefa aray</i>

10
7
2
2
22

CİLT

8

Sayı: 97

19-Şubat - 1941

İYESİ

T. F. SILAY

KAYNAK

BALIKESİR HALKEVİ

Yayın Direktörü

ABDİ

Ağabeyoğlu

SAYI: 97

19 - 2 - 1941

YIL: 7

HALKEVLERİ

KEMAL DEMİRAY

Bugün içtimâî bünyemizde mü-
him bir rol oynamakta bulunan
Halkevlerimizin yıldönümünü kut-
luyacağız. Milyonlarla vatandaş
onun sıcak havasını bir anda te-
neffüs edecek, hepimiz, aynı şekil-
de duyan, düşünen bilne, bu sıcak
hava içinde, aynı ülkü, fikir bera-
berliğinin verdiği heyecanı, aynı
şekilde hissedeceğiz. Kabaran milli
duygularımızın uyandırdığı sonsuz
tadı tatmak fırsatını bir kere
daha bulacağız.

Halkevlerinin faaliyet sahasına
atıldıkları günü her yıl tekrar
ve tekrar anlamakta yerden göğe
kadar haklıyız. Çünkü bu evler
kurulalıdan beri hayatımızda ses-
siz sadasız mühim değişiklikler
vukubulduğunu inkâr edemeyiz.
Ülkemizin hemen her tarafında
özlü bir konferans dinlemek ve
bilgilenmek fırsatını,

onun salonlarında buluruz. Halkev-
lerimizin hemen hepsi sahnenin ne
olduğunu halkevlerinde öğrenmiş,
birçok millî edebî eserleri bol bol
bu sahneler üzerinde seyretmek
fırsatını bulmuştur. Yine birçok
vatandaşlarımız onun sıralarında
yazıp okumayı öğrenmişler; oku-
yacak kitap temininde güçlük çe-
kenlerde bu evlerin zengin kü-
tüphanelerinden dimağlarının ve
ruhlarının gıdasını almışlardır.

Halkevleri bu şekilde bir ta-
raftan rubu ve dimağı terbiye
ederken diğer taraftan da yoksul
lara müşfik ellerini uzatmaktan
hâlî kalmamıştır.

Bugün Halkevine kavuşmuş
şehir ve kasabalar, halk odalarına
kavuşmuş köyler kendilerine su-
nulan büyük nimetin bayramını
yapacaklardır. Onun için ne kadar
sevinsek yeridir.

Osmanlı Türklerinin Rumeli Geçışı

Yazan: Ekrem Çavuldur

— I —

Tarihte Osmanlı Türkleri namını alan Kayı Hanlılarla onların etrafına toplanmış olan Türk Boyları, Rum Selçuk devletinin en şevketli bulunduğu; bununla beraber Mogolların ilk sademelerine maruz kaldığı - devirde bu devletin uç beyliğini (Hudut Vali ve Kumandanlığını) kabul etmişlerdi. (628) [1]

Selçuk devletini hem Mogollara ve hem de - Bunların istilasından istifadeye kalkışan - Bizans İmparatorluğuna karşı müdafa hususunda birinci Alâettin Keykubada hakkiyle yardımda bulunan bu Türkler, Alâettinin her iki mühim düşmanına karşı zaferini temine muvaffak olmuşlardı.

Büyük Alâettinin uç beyliğini kabul etmiş olan Kayihan oğullarından Ertuğrul ve maiyeti halkı, eski Bitinya kıtasında (Arapların hattı bit dedikleri Söğüt ve havalisinde yerleşmiş bulunuyorlardı).

Bizanslıların aynı vazife ile istihdam ettikleri ve tekvur [2] unvanını taşıyan Hudut Vali-

[1] Necip Âsım, Türk tarihi Sahife: 428

[2] Hayrullah tarihi kitap (1) sahife: 97 de (Tekvur) olarak kaydedir. "... Rum lisanında (Kiryo) ve (Kiri) efendi demek olmağla (Tukiryo) dan edat ile efendisi demek olduğundan ihtimaldir ki tekvur tabi-

lerinden bilhassa Eskişehir ve Kütahya civarındaki Karacahisar tekvurlarıyla Ertuğrul arasında husule gelen husumetin büyümesi, Bizans İmparatorluğu ile Rum Selçuk devletinin çarpışmasına sebebiyet verdi.

Birinci Alâettinin ordusu başında bulunarak vukua gelen bu harpte süvarilerle düşmanı çevirme vazifesini deruhte eden Ertuğrul ve maiyeti, Bizanslıları pek fena bir bozgunluğa uğratmışlardır. [3]

Marmara denizi istikametinde kaçan Bizans ordusunu, deniz sahilinde bekliyen gemilerine kadar takip eden kayılar, deniz sahillerine hakim sırtlarda büyük denizlere göre genç yaşta mai gözlü gelini andıran Marmaranın mai ve göz çekici sathını ilk olarak görmüş oldular.

Bu zaferin muzafferleri tarafından hikâye edilen bu mai renkli denizin ve bunu çerçiveliyen topraklardaki yeşil renkli orman ve meyvalıklar arasındaki mamur ve dilnişin şehir ve köylerin efsaneyi andıran masal-

[3] Hamer, Devleti Osmaniye tarihi; ikinci kitap sahife: 77 - 78

ri Tukiryodan azmış ola, şu tahlili, Hayrullah efendinin Rumca okur yazar olduğunu göstermektedir. Yazdığı tarihe Bizans müverrihlerinden doğrudan doğruya nakiller de bulunması da bunu teyit etmektedir.

larını dinleye dinleye büyüyen Türk evlâdları içinde yetişen Ertuğrulun oğlu Osman ile silâh arkadaşları, bu güzel denizi elde etmek emeline düşmüşlerdi.

Bu denize sahip olanların, onun melikesi bulunan İstanbula o tepşirli "Koca Fertutu Müseh hire, de malik olacağı ümidi, onların âşinalı ve sağlam yüreklerinde yer tutmuştu.

Uç beyliğini - kudret ve sadakatiyle - ifa ettiği Methui Selçuk devletinin, Mogol istilâsı altında günden güne ezildiğini gören ihtiyar Ertuğrul, sakın ve sakit bir zaman geçirir iken dünyaya göz yummuş; onun yerine (656) da dünyaya gelmiş olan ve elleri diz kapaklarından daha aşağı uzandığı [4] için Türk ananesine göre harikulâdeliği dilere düşen ve cesurluğu itibarile boylar arasında (Kara Osman) diye ün kazanan küçük oğlu Osman geçmişti.

(680) (685) tarihinde Karacahisar ve Eskişehir hava-lisni ikinci defa katî surette fethetme muvaffak olan Osman bey, Methui Selçuk İmparatorluğundan aldığı istiklâl, ferman ve alâmetlerle müstakil bir hükûmet reisi olmuş; (687) tarihinde Karacahisarda namına hutbe okutmakla istiklâlini ve Hanlığını ilâna muvaffak olmuştu. [5]

Devlet müessisi, evsaf ve liyakatini tam manasile nefsinde cemetmiş olan bu genç hükûm-

[4] Hayat ansiklopedisi sahife: 3559 Hamer, Kitap 2; Sahife: 109 Şemai-namden nakil.

[5] Âşık Paşa zade tarihi yazma nüsha sahife: 18

dar, sair Anadolu Uç Beyleri gibi tantanalı elkap ve unvanlar takınmak ve sayesinde yetiştikleri Selçuk devletinin inkırazından istifade ederek isyanlar vücade getirmek suretile değil; ecdadından Mevrus bey ve Han unvanlarıyla iktifa etmek; Mogolların tahakkümü ve ümerasının ihtirası yüzünden zaif düşen Selçuk Sultanına sadakat göstererek müstakil bir Türk İmparatorluğunun temellerini kurmak için gazadan gazaya koşması itibariyle unvanına gazilik ilâve edilmmişti.

Osmanlı müverrihlerinin büyük bir ekseriyetle kabul ettikleri Selçuk inkıraz tarihi olan (699) yılından az önce Bilecik, Yarhisar, İnegöl tekvurluklarının vücudunu ortadan kaldıran Osman Gazi, kurmak istediği imparatorluğun temel taşlarını teşkil edecek olan İznık, Bursa ve İzmiti ele geçirip İstanbul üzerine yürümek emel ve gayesile çizdiği plânı tatbik mevkiine koymak için hükûmetinin merkezini Eskişehirinden Yeni Şehir naklederek yeni bir üssülhareke kurmuştu.

Buradan İznık ve Bursaya yaptığı amansız saldırılarla bu iki belde tekvuru ve bunların komşuları bulunan diğer küçük tekvurları üzerine dehşet salmıştı.

Kalelerinin metanetini, bunları yıkabilmek için lâzım gelen âlat ve edevatın azlığı dolayisile İznık ve Bursayı zapta muvaffak olamayan Osman Gazi, onların mülhakattaki tekvurlarını birer birer ortadan kaldırmış; memle-

ketlerine sahip olmuştu.

İşte ardi ve arası kesilmeyen bu savaşlar ve saldırılar arasın-
da idi ki Osman ve silâh arka-
daşları, Marmara kıyılarına ayak
basmışlardı; Mai gözlü ve gönül
çekici gelin de ebedî sahiplerini
bu suretle selâmlamış oldu.
(702 - 707) [6]

Bu tarihten bir yıl sonra sa-
hile yakın (Besbikos = Galyus =
Kalolimni) Emir Ali (Imrali = O-
ğuz boylarından Biri adasını zabt
eden [7] Osman, bu adada
majyeti erlerinden belde Fatih
(Aygut Alpın oğlu) Kara Ali ile
mavi gözlü gelinin akitlerini ya-
pıvermişti.

Marmara sahillerine ininceye
kadar büyük nehirler ve göller-
den başka uçsuz ve bucaksız
tuzlu sular (Deniz) sahası gör-
memiş olan Osmanlı Türkleri, bu
lâcivert genişlikte yüzen tekne-
lerle bunların rüzgârı dolan
- ve beyaz kanadlı kelebekleri
andıran - yelkenlerinin verdği
hızla - uçuşlarını ikinci defa ve
fakat bir daha gözden ırağ et-

[6] Hamer tarafından (kitap 2 sa-
hife: 99) Koyunhisar harbi namı veri-
len bu savaş, İzm't civarında Koyun-
hisar kurbinde dimsöz ve Marmara-
nın zaptı esnasında 701 - 1301 tari-
hinde Bizans imparatorunun hassa
kumandanı (Eteryarki) Muzalo ile
Osman arasında vukubulan bir muha-
rebedir.

Âşık Paşa zadeye göre: Dinoz =
Dimsoz harbi namını alan bu savaş,
Osman Gazi ile Bursa ve civarında-
Tekvurlar arasında 701 - 1301 tari-
hinde zuhur eden Tekvuru-
nun ele geçirilerek kalesi önünde
idam edilmesile nihayete eren bir
harptir.

[7] Hamer taririhi sahife: 100 ki-
tap 2

AKŞAM

Güneş girdi ufkuna
Bıraktı kızıl boya
Büyük bir şüphe gibi
İçini oya oya

Son ışık birden söndü
Kızıl, siyaha döndü
Gökte çiçek göründü
Sonra döküldü suya

Bende akşamı iki kat
İçimde bitti takat
Zulmet uzardı. Fakat
Gece kavuştu aya

Bitti elemim derdim
Ruhuma ışık serdim
Geceye gönül verdim
Şaşmayın gönül buya.

ALİ ÖZELLER

memek üzere görmüşlerdi.

Önceden yaptıkları gibi atla ve
sal ile geçemeyecekleri bu geniş
sahada, bu ak kanadlı kuşlara
ihtiyaç olduğunu derhal anlamış-
lardı.

Zaten onlar, Büyük Alâettin ve
oğlu Gıyasettin ikinci Keyhüsrev
zamanında Selçuk İmparatorlu-
ğunun haricî ve dahilî düşmanla-
rile yaptıkları çarpışmalarda bu
iki hükümdara yardımda bulunan
dedeleri Ertuğrul ve arkadaşla-
rından ve sonraları kendilerine
iltica eylemiş olan Selçuk ekâbi-
rinden zamanlarından üç yüz yıl
önceleri bu sahillerde Kılınç Ar-
slan birincinin arkadaşlarıyla do-
nanma kurarak Bizantiyonu zap-
ta çalıştıklarını öğrenmişlerdi.

ÖZ VATANIM İÇİN..

Konakpınar: 6—9—940

Çok severim seni ah ben «Göden» [*]
Lânet olsun seni koyup gidene!
Seni koyup didene. Ah ne dedim?
Gidipte gelmeye!..

**

Küçüktüm, Bunu ben inleyerek söylemişim; [**]
Doğduğum memleketin hasretile inlemişim!

Ki o gündenberidir bu, çıkmıyor aklımdan hiç;
Kırk yıl oldu çikalı, gitmemişim, ah bu ne geç?

Demek ki lâneti benah, kendime yapmış oldum;
Fakat reyimle değil, ben bunu şansile buldum!

Dedem orda. Nînem kabri de.. Oh anneciğim;
Fırkatın inletiyor bak, beni bir taneciğim!..

Makbereye girerek, yüz sürerek, ağlıyarak;
Kırk yılın göz yaşını döküversem çeğhyarak!..

Ne yazık ki hısıma ve dostlara hasret kaldım;
Bunu ben istemedim talii Nâsazdan aldım!..

Kimbilir?.. Belkide bu ravzyal ruhum görecek;
Gönlümün hasretine, ancak, ruhum yüz sürecekt!...

İVRİNDİ: İ. Hakkı Akay

[*] Antalya - Akseki, Göndebâlâ mahallesi.

[**] İlk ve orta tahsil çağım Afyonda geçti. Yukarıdaki dört
mısraı, tahsile başladığım demlerde yani, henüz okuyup yazmayı
beceremediğim bir sırada, ezberlenmiş bir türkû gibi irticalen söy-
lediğimi ve el'an bizi tanıyanların ve benim gibi Dâüssılaların
bu mısraları tekrar etmekte olduklarını dostlarımdan aldığım
mektuplarla valdemden öğrenmiştim.

KARASI OĞLU İMİR VAKFI (*)

K. Kâni Akpınarlı

Şer'iyye sicillât kayıtlarını tedkik ederken (Karasi Oğlu İmir bey) isminde bir zatın merkeze bağlı Okuf köyünde bir vakıf de-ğirmeni olduğu görülmüştür. (İmir Bey) in, Balıkesir Evkaf İdaresi kayıtlarında evkaf olduğuna dair hiç bir kayıt yok tur. (1)

Malûm olduğu veçhile, inkiraza yüz tutan Anadolu Selçukî Hükûmetinin Uç kumandanları, hükûmetin bu müşkil ânında bulundukları mintakalarda birer birer istiklâllerini ilân ederek bu memleketlerde kendi isimlerini alem yapan kumandanlardan (Karasi Bey) de, o sıralarda Selçukî hükûmetinin Misya mintakasındaki hükûmrandı. Etrafı Osmanlı Beyliği, Germiyan hükûmeti, Saruhan Beyliği ile çevrili bulunan bu oldukça geniş ülkede Balıkesir'i merkez yaparak «Karasi Beyliği» ni kuran (Karasi Bey) in, yukarıda zikredilen (İmir Bey) isminde bir oğlu olduğuna dair menbalarda hiç bir kayda tesadüf edilmemektedir. Yalnız tedkik edilen vesikalarda kısaca (Karasi oğlu İmir Bey) kaydı görülmektedir. (İmir Bey) in hangi

yıllarda yaşadığı da malûm değildir.

(İmir Bey) hakikaten (Karasi Bey) in oğlu mudur? Çünkü klasik Osmanlı tarihlerinde «Karasi Bey» leri hakkında verilen malûmatlarda (İmir Bey) isminde bir zata tesadüf edilmediği gibi, «Anadolu Beylikleri» hakkında muhtelif menbaların verdikleri malûmatlar arasında da bu şekilde kayıtlara rast gelinmemektedir.

«Karasi Bey» leri hakkında muhtelif menbaların verdikleri malûmatları burada kısaca tedkik etmek lâzım gelecektir.

1 — Osmanlı menbaları: Klasik Osmanlı menbalarında «Karasi Beyleri» hakkında birbirlerinden naklen verdikleri malûmat aşağı yukarı şöyledir: «699 — 700 hicrî senelerinde, Selçukî'lerin Misya kısmındaki hudud kumandanı bulunan (Karasi Bey), mezkûr hükûmetin inkiraza yüz tutması ile diğer tavâif-i mülûk gibi, istiklâlini ilân etmiştir. Beyliğinin başında kaç yıl kaldığı kat'i olarak bilinmemekle beraber, 30—35 sene kadar bulunduğu ve hicrî sekizinci asrın ortalarına doğru yani 730 — 735 seneleri arasında öldüğü tahmin edilebilir.»

(Karasi Bey) den sonra Bey-

liğin başına oğlu (Aclan) bey geçiyorsa da bey olduğu tarih ile öldüğü tarih belli değildir. Bundan sonra (Aclan Bey) in oğlu (Demir Han) Karasi Beyi oluyor. Bunun zamanında ortanca kardeşi (Yahşi Bey) de Bergama'da Emir olarak gözükmüyor. (2) Demir Han'la, Orhan bey tarafından nihayet verildiği kayıt edilen «Karasi Beyliği» de tarih sahnesinden çekiliyor. (737 H.)

Eski Osmanlı menbalarının «Karasi Beyliği» hakkında verdikleri malûmatı kısaca yukarıya derç ettik. Burada çıkan netice şudur: «Karasi Beyliği» ni kuran (Karasi Bey), ikinci bey Karasi'nin oğlu (Aclan Bey), üçüncü bey Aclan beyin oğlu (Demir Han), Aclan beyin ortanca oğlu (Yahşi Bey) Bergama Emiri. Ayrıca Osmanlı tarihlerinden farklı olarak, Fatih'in sadrazamlarından Mahmud Paşaya ithafen Enverî'nin yazdığı «Düsturname» sinde, Trova ve havalisine hükmeden Karasi ailesinden bir (Süleyman Bey) den bahsetmektedir.

Keza bu menbalardan başka, Profesör İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın «Kitabeler» isimli kıymetli eserinde, Karasi ahfadından (Kutlu Melek Hatun) isminde bir kadına aid bir mezar kitabesinden bahsetmektedir. (3) Mezkûr

(2) Aclan beyin küçük oğlu Dursun bey tahsil ve terbiye için Bursa'da bulunuyor.

(3) Kitabeler: Sahife 44.

kitabeye göre Karasi ahfadından (Kutlu Melek Hatun) un babadan itibaren mensup olduğu ailenin «Karasi Ailesi» bunun da doğrudan doğruya (Melik Danişmend Gazi) ye dayandığı anlaşılmaktadır. Bu gün mevcut bütün menbalarda (Karasi Bey) in mensup olduğu hanedan hakkında hiç bir kayda tesadüf edilmemektedir. Sadece, ümerayı Selçukiyeden olup Mes'ud II. nin devrinde Misya kıt'asında hudud kumandanı olduğu kaydedilmektedir. Saded harici olduğu için bu bahsin burada uzun uzadıya münakaşasını yapacak değiliz.

Bu kıymetli kitabeye göre (Kutlu Melek Hatun) un ecdadı şöyledir: Kutlu Melek Hatun bint-i Mnstafa bey bin Beyler beyi bin Yahşi Han bin Karasi bin Kalem bey bin Bağdı bey bin Fahr-ül-guzati velmücahidin Melik Danişmend Gazi.

2 — Arap menbaları: Arap menbaları da aşağı yukarı, Osmanlı menbalarının verdikleri malûmatı vermekle beraber, bir noktada birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Osmanlı tarihlerinde (Karasi Bey) den sonra oğlu (Aclan Bey) i gösterdikleri halde Arap müverrihleri (Karasi Bey) den sonra (Aclan Bey) yerine (Demir Han) i gösterirler. (4)

(Devamı Var)

(4) İbn-i Batute, Mesalik-ül-ebzar, Kitab-üt-tarif, Subh-ül-a'sa.

(*) Bundan evvelki yazılar 75 inci sayıdan başlar.

(1) İmirin Oğuz boylarından bir isim olduğu malûmdur.

VAZİFE - POLİS

YAZAN: Avni Güler

(Baştarafı 96 ıncı nüshada)
düğmeyi uzatarak) Biraz evvel
tabanca ile vaki olan cinayet
mahallinde katilin düşürdüğü
kol düğmesi, buyurun.

M. Umumi — Yegâne delil bu
mu? Bundan mı ibaret?

Komiser — Evet delil,

M. Umumi — Fakat bu katilin
zan altına alınmasına delil mi?
Bu kadarcık küçük delil ve üye-
rine etüt edilmeksizin yarım sa-
at zarfında bulmak....

Komiser — Suç yerinde düğ-
mesi ile kabil oldu. Çocuklar tam
cumhuriyet polisi....

M. Umumi — Yamansınız val-
lahi. Nasıl buldunuz. Yarım saat
içinde....

Cidden şayanı takdirdiniz.

Komiser — Suç yerinde düğ-
meyi bulmak, bu düğmeyi.. Ta-
nıdım. tanıyorum.

M. Umumi — Bu gün bay ko-
miser çok esrarlı konuşuyorsu-
nuz. Daha doğrusu bu iş çok
enteresan gibi görünüyor.

Komiser — Evet enteresan vaka
faci'a, [Sarsılıyor, bir eli ile al-
nının terlerini silmek için uğra-
şıyor.]

M. Umumi — Biraz rahatsızsı-
nız galiba? Bay komiser.

Komiser — Yok... Hayır... Şey...
Biraz. (Başı düşmüş gibi bir hal-
de baygınlığa benzer bir hal)

M. Umumi — Şu suçluyu bir
likte görebilirmiyiz.

Komiser — Görün, görün, bu
raya getirmeyin, ben görmeye-
yim. Ben görmeyeyim. Şerefsiz
hain ve katili.

M. Umumi — (İki tarafına ba-
kıdıktan sonra) Suçunun hüvi-
yeti kimdir. Bay komiser?

Komiser — Oğlum..... Oğlu....
(Baygınlık geçirir.)

M. Umumi — Oğlunuzmu yaka-
lanan. Oğlunuzmu katil, nasıl ol-
du, hayret oğlunuzmu siz mi
yakalattınız?

Komiser — (Ses yok.... Ağlıyor)

M. Umumi — Ya..... (Ayağa
kalkar) Büyük kudret, Ulu tanrı!

Komiser — (Ayağa kalkar, güç)
Hayret etmeyiniz? Oğlum mühen-
dis Nejat. O şu yurda nafi bir
genç olmak için Avrupada tah-
sil gördü. Fakat şu anda katil
oldu, Babasına, anasına, ulu mil-
letine ihanet etti. Hiç de hayret
etmeyin, bay Müddiumumi, oğlum
katil olunca bir polis olan baba-
sı yanında her hangi katilden
ne farkı var? Mühendis Nejat
oğlumdur. Şimdi kanuna aykırı
adaletle bir katil bir haindir.

Nerede o emekler; nerede ba-
banın beklediği hayal, uerede
milletin onu bekleyen hayırlı iş-
leri. Maalesef hepsi söndü söndü.

M. Umumi — Müsterih ol, Şe-
fik baba. Vazife perver komiser.

Sen babalık vazifeni yapmakla
beraber, millî ve adlî vazifeni
yapmış bulunuyorsun.

Komiser — Evet..... Vazife
Kanunlarımıza itaat adalet hür-
met, vazife..... Vazife.....
(Şiddetli hayret)

Artık oğlum yok, Yalnız ka-
nun..... Adalet..... Adalet var.

(Komiser sandalyasına çöker,
masaya kapanarak ağlar, ağlar.)

—PERDE İNER SON—

ÖMRÜMÜN - BAHARI

Ömrümün Baharı, geçmez sanmıştım,
Neşeli gönlümü, pek genç yaşında
Böyle birden bire, küsmez sanmıştım,
Güz yeli esse de bu dinç başımda.

Sarı yaprakların uçtuğu gün,
Tatlı meltemlerden (O) nu sormuştum!
Doğunca ruhuma, güneşli bir gün,
Ağaran saçımı bahar sanmıştım.

Mevsimler değişse, ah! Bu ne mümkün,
Geçen her mevsimi, gelir sanmıştım,
Andıkça geçmiş, sonu bir hüzn,
Giden gençliğimi, bitmez sanmıştım.

Koca dağlar gibi işte aklaştım!
Başımda kalan beş, on siyah telde..
(Yazı) görmeden, kışa yaklaştım
Ömrümün baharı o, günler nerede?!

ALİ ARSEVEN

ENLER[*]

Çamların hisiltısı arasından sızarak
Yanık türkü sesi yürekleri coşturur
Enlerde öğle sonu yandan güneş kızarak
Yiğitleri orakla, başakla boğuşturur.

Tarlalarda yiğitler ekin biçer enlerde
Şarkı dalgaları orak, eilik ellerde
Biçilmiş ekin köme, köme yerlerde
Türk, orak sesleri ahenkli ne hoş durur

Gıcırdayan kağnılar sokulur yavaş, yavaş
Yanık yüzlü koç yiğit kağnıya kurmuş bağdaş
Enler, harman, tatlı zevk gör bir defa arkadaş
Yıllarca hayalinde bu saf hayat koşturur

şarkılarla, türkülerle bak ovalar dop dolu
Hiç yılmadan, bıkmadan çalışır merd Türkoğlu

Avni Güler

[*] Enler: Anadolu'nun bazı yerlerinde orakçının
tarladaki cephesine denilir. Mevziidir.

DÖNÜŞ

FALİHA İŞİM

Devlet tiyatrosunun önünde
pırıl pırıl yanan siyah bir oto-
mobil durdu. Cıvardan gelip geçen
birkaç kişinin açılan mütecessis
gözleri önünde, siyah şapkası
elinde, yüzünün atlası sert bir
adam uzun boyile antreden
süzüldü

Dışarıda bir kıpırdanış, tiyat-
ronun yayvan geniş basamak-
larına gayriihtiyarî atılan bir iki
adım, ve nihayet kısa, dakikanın
ancak yarısını işgal eden bazı
mükâlemeler.

— Sanatkâr Sacit Selim!

— Ne kadar yakışıklı adam!

— Mağrur gözüküyor, başka-
sını hiçe sayan gibi bir hali var.

— Öyle de olsa haklı, ne ka-
dar eşsiz bir sükse yaptı kendine!

Saat dokuz buçuğa geliyor.
Tiyatronun önünü kaplıyan oto-
mobilleri muhteşem tuvaletli
kadınlar siyahlı Smokingli fraklı
erkekler terk ediyor. Herkeste
salona bir an evvel kavuşmak
isteyen bir istical var. Gayet
yavaş konuşmalar, yol gösteren
adamlar.

Geniş salonda bir tek boş yer
yok.

Birinci, ikinci, üçüncü, gonklar
Vişne çürüğü renkli, ağır kadife
perde, halkla sahneyi birleştirir-
yor.

Çılgın bir alkış, takdîrkâr ba-
kışları önünde sahnede beliren
uzun boylu yakışıklı sanatkâr

halka ağır bir baş eğmesiyle
selâmlıyor. Piyanonun üzerinden
alışkın bir hareketle kemanın
alınışı konsere iştirak edecek
piyanonun tuşlarından dökülen bir
iki kırık nağmeler. Ve sessizlik.

Sacit Selim in başı büyük bir
gönül teslimiyetle kemanın üze-
rine eğiliyor, gözleri kapanmış gibi
arşe tellerde kâh sinirli, kâh munis
el hareketleriyle koşuyor. Ne
eşsiz bir gece ne harkulâde bir
musikî ziyafeti! Susan, kalpleri
hiçten boğazlarında çarpan halk
ve kemanını, dile getiren Sacit
Selim!...

Konser bittiği zaman Sacit
Selim halkı geniş bir tevazula
selâmladı. Perestiş eden alkışlar
durmayacak gibi. Sanatkâr bir-
kaç defa sahnede belirdi.

İstanbul on beş senedenberi
hasret kaldığı öz vatan onu çok
iyi karşıladı. Gençlik, şöhret
para artık herşey onun, fakat
hiçbir şeyi yokmuş gibi bir his
var içinde. Viedanında on beş
senedenberi taşıdığı sızının de-
rinleştiğine hayretle şahit oldu
bu akşam. Bu acıyı ki seneler-
denberi dindiremedi, kendi vata-
nın da, doğduğu şehirde de if-
lâs olmazsa nereye kaçsın, dün-
yanın hangi bucağına sığsın
koca sanatkâr!

On beş sene evvel, puslu bir
sonbahar akşamı kolunda yegâ-
ne eşyası olan kemanile ayrıl-
mıştı. Anneşi, kardeşi gözlerinde

HATIRA

Ağlarken çamlarda akşam rüzgârı,
Gönülde yaşıyan bir ilkbahardır.
Ağacın bahara son bir vedaı
Bülbülsüz, kurumuş, çıplak dallardır

Rengine kansada sular güneşin
Yine meftunudur fersiz ateşin
Düşse de saçına bir tel ibrişim
Saklama gözlerden o yadigârdır

Hayatın nasılkı dalında gülse
Diken batanlar mümkünmü gülse
Nasıl yaprakları anan bülbülse
Bizi de yad eden hatıralardır.

M. YALÇINER

bir rüya rüya başlamıştı bile.
Çok çalıştı, Avrupanın en kötü
şehirlerinden, Berlin konser va-
kuarına kadar bir yükseliş, son-
ra şöhret tanınmıştı. Ama İstan-
bulda bıraktıklarını unutmamıştı.

Annesine müteaddit defalar
mektup yazmış, hiçbir cevap
alamamıştı. Dönüşünde eski evle-
rini değil, eski mahallesini dahi
bulamadı.

Dinlenme odasının kapısı vu-
ruldu. Genç bir çocuk hürmetle
eğildi.

— Efendim sizi bir hanım
görmek istiyor.

Sacit Selimin gözleri birden
kapıda beliren hayalde düğüm-

lendi. Annesi yıllardır hasretini
çektığı o muazez kadın biraz
ilerde, yaşlı gözlerle kendine ba-
kıyordu. Tutuk adımlarla birbir-
lerine doğru yürüdüler, sonra
açılan kollara, kendini bir çocuk
gibi attı sanatkâr.

Hiçkırıklardan boğuluyor, tek-
rar kaybetmek, bırakmak istemi-
yor gibi sıkı sıkı annesine sarı-
lıyor.

— Anne annem beni affet di-
yebildi, kadının ince elinidudak-
larına hürmetle sürdü.

Beyaz saçlı anne oğlunun ba-
şını göğsünde sıkıyor, bu kadar
yüksekliğini gördükten sonra et-
memek kabil mi?» diyordu.

BİR KAÇAK YAKALANDI

— Bir Perdelik Manzum Piyes —

Yazan: AHMET VEFA ARAY

(Vak'a İstiklâl Savaşı sıralarında Orta Anadolu'da bir köyde geçer)

(GEÇEN SAYININ DEVAMI)

A L İ A Ğ A

[Acıyarak]

Yok canım! Acep noldu? Memnun mu edemedik

[Düşünür, kendi kendine]

Hayır! Hayır!..

[Uşağa]

Memiş, sen dışarıya çık artık.
Dikkat et, dış kapılar sakın kalmasin açık.
Nolur nolmaz dışarda hayvanlar vardır bağlı,
Dinlemezler alırlar olsa bile bukağı!

M E M İ Ş

Pekil.. [Çıkar]

Z A P T İ Y E

Nasıl alırlar avludan hayvanları ;
Bu ev kimin evidir, bilmezler mi muhtarı?

A L İ A Ğ A

Bir söz vardır: « Herkesi kendin gibi gözetme! »
Bu söz atalarındır..

Z A P T İ Y E

Evet, çok doğru bu söz;
Herkeste başka başka ruh ve vicdan denen öz!
Dertsiz günü bulunmaz hayatta olan canın..

[Biraz susar]

Şimdilik iyi oldu gelmediği Hocanın..
Nejse.. Çok severmisin, kâğıdı okutalım.

A L İ A Ğ A

Çocuğu uyku bastı ondan sonra yatalım.

[Efendiye döner]

Seni çok üzdük amma, haydı, okuyuver oğlum,

E F E N D İ

[Kâğıdı açarak]

Dinleyin, yavaş yavaş, yüksekçe okuyorum:
•Bilirsiniz aylar var, henüz başlarken sefer,
Şark ordularımızdan firar etmiş birnefer,
Bir yanda harp sürerken dağlarda yol kesermiş,
O da bir düşman gibi göz oyar, kol kesermiş!
Bir yanda köylülerin kararırken sabahı,
Bilmezlerdi ersizler bu ikinci günahı!
Nihayet harp bitince erler döndü iline,
Fakat uğramışlardı gene hazan yeline!..
Eller görmemişken üç senedir bir kına
Köylerin matem çökmüş bikes kadınlarına!
Çalınmış öküzleri, yakılmış harmanları,
Alınmış sürüleri, kaybolmuş çobanları!
Bilirsiniz bulmakçin uğraşıldı nekadar,
Bulunmadı o köpek, o yırtıcı canavar!
Nihayet savaş sonu biraz ortalık dundu ;
Kaçak korkalamıtı, lâkin erler yorgundu .
() günden meslegini değiştirmiş bu kaçak,
Köyleri gezer olmuş bir dilenci olarak.
Canlara minnet böyle dilenci kalsa yalnız,
Olmuş bir yankesici ve çok usta bir hırsız!
Bir müddet te bu yolda kapanırken yarası,
Bir gün, köy kahvesinde görülmüş yüzkarası!
Birisinin cebinden alırken cüzdanını,
Orada birkaç adama teslim etmiş canını!
Orada birkaç adamdan bu, nasibini bulmuş,
O tatlı dayaklardan fakat çabuk kurtulmuş!
Bu sefer de kendini başka bir köye atmış;
O köyü de bu sefer başka türlü aldatmış.
Sırtında cübbesiyle başında sarığı var,
Değerli bir hocadır hakiketten, bakmışlar..
Lâkin duyunca bugün hain arandığını,
Başını almış gitmiş sanarak yandığını!
Bilmiyor nerede olduğu bu hocanın,
Elimize geçecek olan o betbaht canın!
İşte size şu emir: Hiç bir söze bakmayın,
Köyünüze hergelen hoş şahsı bırakmayın!..

B E K Ç İ

[Dış kapıdan bağırır]

Ali Ağal [Biraz susar] Hey, muhtar!

A L İ A Ğ A

Acap kimdir? [Yüksek sesle] Memiş!

Dışardan ses geliyor bakıver o da neymiş?

[Uşaktan ses yok, Muhtar] Memiş, Memiş!

[Gene ses gelmez, kalkar, kapıdan dışarıya bakar,

Uşak sofadaki kanspede uyuyor]

Kalk, açıkta uyuma, sonra yakalar soğuk,

Dinle dışardan sesler geliyor.

M E M İ Ş

Gözlerimi

Uyku yummuş!

A L İ A Ğ A

Çabuk ol, bak soruyorlar kimi?

M E M İ Ş

[Dışarıya çıkar yüksek sesle]

Kimdir o?

B E K Ç İ

[Daha yüksek ve kalın]

Bekçi, bekçi.. Evde mi Ali Ağal?

Kaçıyorken düşürdük bir hırsız duzağal!

Söyle de getirelim.

A L İ A Ğ A

[Uşağa]

Kapıyı aç, girsinler,

Getirsinler görelim, hırsız getirsinler!

[İçerdekiler telaşlıdır. Biraz sonra önde Hoca, arkada elinde büyük bir sopa bulunan bekçi içeri girerler.]

VII TOPLANTI

[Evelkiler, Hoca, Bekçi ve sonradan Uşak]

B E K Ç İ

Alın hırsızınızı!

A L İ A Ğ A

[Şaşırır]

Hırsız mı? Nasıl bu da?

B E K Ç İ

Ellerimi yıkarken çeşme başında suda

Birden gür nâlisleri sarstı kulaklarımı,
Birden kaynıyan kanım yaktı şakaklarımı!
O anda nasıl oldum, bir dakika sonra bildim:
Karşımdaki hırsızdı! Birdenbire irkildim,
Yakaladım atının dizginlerini, hemen
Sarıldım buğazına, sordum: Ne ararsın sen?
Bu sözüm üzerine biçare bekledi,
Şaşkın şaşkın, ağzıyla: Bu atı çaldım, dedi.
Tanıdım, gündüz gelen misafirindi bu at!
O anda ensesine indirdim birkaç tokat;
Başladı titremiye çocukca ağlıyarak!
Sonra size getirdim kolunu bağliyerek...

Z A P T İ Y E

Budur işte!

A L İ A Ğ A

Hangisi?

Z A P T İ Y E

Paşanın söylediği,
Kılığına bakmayıp yakalayın dediği..
Ta sonradan bilmişim kâğda bakan da buydu,
İçimdeki şüpheme bir kulp takan da buydu!
Gözünden anlıyordum...

A. K E R İ M E F.

[Titremiye başlar, ağzını anahtar açmaz!]

A L İ A Ğ A

[Hocan yüzüne tu diye tükür]

İşte böyle bocalar
Masum vatan haini senin gibi hocalar!

H E P S İ B İ R D E N

[Hocanın üzerine çullanak]

Bir katil yakalandı, bir kaçak yakalandı!

M E M İ Ş

[Bir odun kaparak eşikten içeriye atılır.]

Bir köpek yakalandı, bir alçak yakalandı!

Perde iner

Cebelibereket 4-Ağustos-1933

AHMET VEFA ARAY

Evimizin Neşrettiği

KİTAPLAR

- 1) — Halkevimizin sekiz aylık çalışması
- 2) — Köy kitabı
- 3) — Öz Türkçe adlar.
- 4) — Çepniler,
- 5) — Halk inanmaları,
- 6) — Özel görenek ve inanmalar,
- 7) — Atalar Sözü
- 8) — Bağcılık,
- 9) — Verem,
- 10) — Yusuf Fakih,
- 11) — Yurdum için,
- 12) — Bal kesir Coğrafyası,
- 13) — Konferanslar
- 14) — 17,18 inci asırlarda Balıkesir şehir hayatı,
- 16) — Köylü Ormandan nasıl faydalanır,
- 17) — 19 Mayıs,
- 18) — Yağcılar ve Savaş-tepe mânileri.
- 19) — Öz Ses ve Zevk kaynaklarımız.
- 20) — Balıkesir ve civarında Yürük ve Türkmenler
- 22) — Türkiyede Su ve Ağaç meselesi
- 23) — Uygurlar ve Uygur Medeniyeti

HALKEVLERİ DERGİLERİ

Halkevinin adı	Derginin adı	Kaç günde bir çıktığı
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	»
Amasya	Yeşilırmak	»
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Bafra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	»
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ülker	Aylık
Artvin	Çoruh	İki ayda bir
Denizli	İnanç	Aylık
Diyarbakır	Karacadağ	»
Elaziz	Altan	»
Eminönü	Yeni Türk	»
Eminönü	Halk bilgisi Haberleri	İki ayda bir
Kayseri	Erciyeş	Aylık
Eskişehir	Halkevi	»
Gireson	Aksu	»
Isparta	Ün	»
İzmir	Fikirler	»
Kars	Doğuş	15 günde bir
Konya	Konya	Aylık
Manisa	Gediz	»
Mersin	İçel	»
Merzifon	Taşan	»
Milâs	Yeni Milâs	»
Muğla	Muğla	»
Niğde	Akpınar	»
Niksar	Ülker	»
Trabzon	İnan	»
Samsun	19 Mayıs	»
Sinop	Dıranaz	»
Sivas	Orta yayla	»
Yozgat	Bozok	»
Zonguldak	Kara Elmas	15 günde bir s
		3 Ayda bir b

Sayısı 15 kuruştur

Türkdili Matbaası—Balıkesir